

Eindhoven, 29 augustus 2010

Beroep bij de Raad van State , Afdeling Bestuursrechtspraak,
postbus 20019, 2500 EA te Den Haag
tegen de vergunning ingevolge de Wet Milieubeheer
afgegeven door de gemeente Eindhoven bij beschikking dd 21 juli 2010
aan Air Liquide, De Witbogt 1, Eindhoven (2009-020V)

ingediend door de Vereniging Werkgroep voor Natuurbehoud en Milieubeheer
Eindhoven en omgeving (WNM) dd 29 augustus 2010, p/a L.C.H Eijkelenboom,
Eekhoornlaan 3, 5581CM te Waalre, leo@eijkelenboom.com

Aan de Raad van State,

Geachte leden van de Raad van State,

INLEIDING

De gemeente Eindhoven heeft dd 21 juli 2010 een beschikking uitgebracht, waarin aan het bedrijf Air Liquide een nieuwe milieuvergunning verleend wordt. Zoals gebruikelijk ging aan deze vergunning een conceptversie vooraf. Onze vereniging, de WNM, en 53 natuurlijke personen in de meest nabij gelegen woonwijk, de Eindhovense wijk Genderbeemd, hebben een zienswijze ingediend.

De beschikking met de definitieve vergunning heeft ter inzage gelegen van 21 juli t/m 2 sept. 2010. Deze periode valt grotendeels samen met de vakantie in Zuid-Nederland. Dit stuk moet dan ook worden gezien als een inleidend beroepschrift met een voorlopige argumentatie. Wij zijn van plan om in een later stadium een verder uitgewerkte argumentatie aan te leveren.

Wij vragen uw Raad om de beschikking met de definitieve vergunning voornoemd geheel of gedeeltelijk te vernietigen.

Gelijktijdig met dit beroep dienen wij aan uw voorzitter een verzoek om voorlopige voorziening in.

Gaarne vernemen wij van uw Raad welke administratieve stappen wij verder moeten zetten.

DE CONTEXT

Het gaat om een onderneming met als missie het vullen en distribueren van flessen gas onder hoge druk. Om deze taak te kunnen uitvoeren beschikt de onderneming over een grote opslagcapaciteit. In de nieuwe vergunning gaat het om

- 6000 flessen met diverse brandbare gassen, waaronder 1000 flessen acetyleen en 80 flessen lachgas
- 15000 flessen met uiteenlopende inerte gassen
- 5000 flessen met oxiderende gassen

- 300 flessen toxische gassen (o.a. chloor, ammoniak, stikstofdioxide, waterstoffluoride en waterstofchloride).

Samengevat onderscheidt de nieuwe vergunning zich van de oude, doordat

- het totale aantal flessen erin toe mag nemen van ca 16000 naar ca 26000 (waardoor het bijbehorende volume toeneemt van 720 naar 1300 m³).
- in de nieuwe vergunning geen volledige lijst met stofnamen meer opgenomen is.

Bovenstaande lijst van toxische gassen is dan ook zeker niet compleet. Bij de onderneming mogen extreem giftige, onstabiele en kankerverwekkende gassen liggen.

Beide veranderingen worden gemotiveerd met de wens om “ flexibeler de markt te kunnen volgen”.

Vanwege de hoeveelheid acetyleen valt Air Liquide onder het BRZO, wat betekent dat een QRA uitgevoerd moest worden (Quantitative Risk Assessment). Binnen het BRZO valt het bedrijf onder de categorie Pbzo-bedrijven, waardoor er geen veiligheidsrapportage verplicht zou zijn.

Genoemde QRA (d.d. 13 maart 2009) is een onderliggend document voor de vergunning. Onze argumenten zullen zich dan ook mede richten op de inhoud van de QRA.

De onderneming ligt op industrieterrein De Hurk, waar op de betreffende locatie categorie 5 – activiteiten toegestaan zijn. De 10⁻⁵ – en 10⁻⁶ – cirkels van het Plaatsgebonden Risico, zoals op statistische basis in de QRA berekend, vallen bijna binnen het terrein van de onderneming. De cirkel, die op statistische wijze berekend is voor het Groepsrisico op basis van LD1, valt met een straal van 380 m binnen het industrieterrein.

Individuele gaswolken, die in de QRA gemodelleerd zijn op basis van bepaalde aannames, kunnen onder omstandigheden tot enkele kilometers windafwaarts de alarmerings-grenswaarde bereiken. Omdat de woonwijk in kwestie, de Genderbeemd, oostelijk en zuidoostelijk van Air Liquide ligt, zal de wind relatief vaak die kant op staan. Wij beschouwen dan ook de bewoners van deze wijk als belanghebbend.

DE BEZWAREN

DE QRA

- Wij vinden de QRA onvolledig.

In de QRA wordt slechts gerekend aan effecten, die het gevolg zijn van falende gasflessen. In het bedrijf staan echter ook grote statische tanks opgesteld met o.a. CO₂, Argon en vloeibare zuurstof.

De vergunning van 2003 komt tot een totale hoeveelheid vloeibare zuurstof van 43 m³. De nu ter besluitvorming voorliggende vergunning noemt geen volume, maar omdat nergens gesproken wordt over een gewijzigde hoeveelheid mag worden aangenomen, dat ook nu om 43 m³ gaat. De QRA houdt zich op geen enkele wijze bezig met het inschatten van risico's, die verbonden zijn aan de aanwezigheid van een zeer krachtig brandbevorderende stof als vloeibare zuurstof.

Mutatis mutandis kan dit bezwaar ook gemaakt worden t.a.v. de grote stationaire tank met CO₂.

Het achterwege laten van de risicoberekeningen aan de stationaire tanks wordt niet in de QRA gemotiveerd. Mogelijk heeft men geredeneerd dat de situatie rond de stationaire tanks niet veranderd is t.o.v de vergunde situatie in 2003, maar dat kan niet gezegd worden over recente maatschappelijke inzichten en ervaringen met deze stoffen.

- Wij vinden dat de QRA om meerdere redenen te optimistisch omgaat met de kans op interne domino-effecten.
 - Op de eerste plaats wordt in de QRA geredeneerd alsof domino-effecten alleen maar kunnen optreden door warmteoverdracht. De scherfwerking bijv. van ontploffende flessen wordt niet meegenomen. Ook wordt geen aandacht besteed aan detonatie-effecten.
 - Op de tweede plaats worden risico's slechts beschouwd binnen het eigen juridische "compartiment". De werking van brandende of ontploffende flessen (flessen vallen onder PGS15), wordt slechts beschouwd in relatie tot andere flessen. Vloeibare zuurstof in een statische container valt onder PGS9 en wordt geacht veilig te zijn als aan de bepalingen van PGS9 voldaan is. Nergens echter worden de risico's in ogenschouw genomen, die verbonden zouden kunnen zijn aan de onderlinge wisselwerking van deze twee geheel verschillende regimes.
- De QRA stelt dat het gebruikte rekenmodel niet in staat is de uitstroming van in aceton opgelost acetyleen te modelleren (blz. 10 QRA), maar doet desondanks de uitspraak dat de maximale effectafstand 10 m is. In de vergunning wordt dit beargumenteerd met een later ontvangen modellering van een fles met niet in aceton opgeloste acetyleen. Dit alles komt op ons vreemd over, temeer daar er 1000 flessen met acetyleen staan en het bedrijf om deze reden een BRZO-onderneming is. In elk geval in het verleden ontploften acetyleenflessen regelmatig door spontane zelfontleding.
- De QRA maakt bediscussieerbare keuzes bij het modelleren van een gifwolk, die kan ontstaan als er een gasfles lek raakt. Men rekent aan een fles met 74 kg NO₂, die in 2,5 minuut leegloopt, bij twee weertypes. Dat leidt tot uitspraken over het statistische groepsrisico en over de voorlichtings-, alarmerings- en levensbedreigende waarde van een concreet individueel bestaande gaswolk. Men heeft ook gerekend aan enkele andere gassen en komt dan tot afstanden, waarop genoemde waarden bereikt worden, die kleiner zijn dan de afstand die hoort bij NO₂ – reden waarom NO₂ als standaard gekozen wordt. De vergunning echter is tamelijk onduidelijk over de soort, de tijdsduur en de hoeveelheid giftige gassen, die binnen het bedrijf aanwezig mogen zijn (zie het tussenkopje Nomenclatuur). Daardoor blijft de gedachte levend dat een andere keuze van variabelen tot grotere afstanden zou kunnen leiden.

Wij vinden dat zeer toxische gassen niet in een dichtbevolkte, stedelijke omgeving moeten worden opgeslagen.

Afstanden en contouren

De 10⁻⁶ – contour ligt volgens de QRA op enkele plekken buiten het hek van de inrichting. Dat zou volgens de QRA aan de westzijde moeten leiden tot een brandmuur op de grens van het bedrijfsterrein bij gebouw C1, maar die brandmuur wordt in de vergunning niet nodig

gevonden. De vergunning noemt een afstand van 5 meter tot de grens van het bedrijfsterrein voldoende voor flessen, waarvan de effectafstand rond de 10 m ligt.

Aan de Oostzijde loopt de 10⁻⁶ – contour net buiten het hek rond het terrein.

De afstand van het “junior-gebouwtje” (een kleinschalige in pandige opslag van oxiderende, brandbare en inerte gassen) tot gebouw C1 en C2 voldoet niet aan de eisen, zoals gesteld in PGS 15 (bepaling 4.3.12 en 4.3.13 van de vergunning).

Wij vinden dat de vergunning geheel aan de regels moet voldoen.

Nomenclatuur en het stoffenjournaal

De vergunning is slordig in de naamgeving van stoffen. Er worden verschillende systemen door elkaar gebruikt: de chemisch-wetenschappelijke en de chemische volksmond naam (ethyn en acetyleen); gevaarcategorieën (K1, K2, CMR, toxisch), en categorieën die afkomstig zijn uit het vervoer van gevaarlijke stoffen (GT5-gassen en ADR). Dit is zeer verwarrend.

De begripsomschrijving van de vergunning lijkt de begrippen “GT5” en “zeer toxisch” aan elkaar gelijk te stellen, zonder dat dat er met zoveel woorden staat (het zou dan ook onjuist zijn). Vervolgens wordt in de toelichtende tekst op een tamelijk warrige manier over structureel en incidenteel aanwezige GT5-gassen gesproken, en wordt in de feitelijke bepalingen een duidelijke uitspraak gedaan over de GT5-gassen chloor, waterstofchloride en stikstofdioxide, en wordt voor andere gassen verwezen naar een tabel in de QRA (welk document wel in het dossier zit, maar niet in de tekst van de vergunning overgenomen is), zodat na enig speurwerk duidelijk wordt dat het om de halfgeleidergassen arsine, fosfine en diboraan gaat – alle inderdaad extreem giftig.

Het gaat hier om meer dan alleen een schoonheidsfout. Als deze slordigheid zich doorvertaalt naar het stoffenjournaal, kan het voor de hulpdiensten een kwestie van leven of dood worden. Er is vreemd geïnjoneerd met de eis dat er een stoffenjournaal moet zijn, o.a. omdat het BRZO en PGS 15 niet helemaal met elkaar corresponderen. In de concept-versie van de nieuwe vergunning stond deze eis niet genoemd, in de uiteindelijke versie terecht wel. Men moet de toelichtende tekst wel heel goed lezen om hem te kunnen volgen. Uiteindelijk wordt in voorschrift 13.2.5 bepaald, dat er bij de (twee) poorten een opbergkastje moet zijn waarin zich de stoffenlijst bevindt, zoals bedoeld in artikel 3.18 van PGS15.

Kijkt men echter naar de tekst van PGS15, dan staan daar vooral weer namen die afkomstig zijn uit het vervoer van gevaarlijke stoffen (ADR/IMDG) met het bijbehorende UN-nummer. Alleen bij CMR-stoffen wordt vermelding van de chemische naam vereist.

Wij vinden dat de systematiek rammelt en willen, dat de vergunning bij alle stoffen ook de officiële chemische IUPAC-naam gebruikt en het bijbehorende CAS-nummer, en daarnaast eventuele andere zinvolle aanduidingen.

Verder hebben wij twijfels over de uitvoerbaarheid van een op een dergelijke basis vormgegeven stoffenjournaal. In essentie gaat het om een soort schriftje waarin iemand elke dag moet opschrijven wat er precies in welke hoeveelheden waar ligt, en dat schriftje moet dan in een kastje bij de twee portiersloges gelegd worden (het bedrijf is 's nachts niet open).

Vervolgens komt dan de brandweerauto aangetuift en de commandant moet eerst in het halfdonker dat schriftje gaan staan lezen. En dat terwijl een incident zich, als het tegenzit, in een paar minuten volledig kan hebben voltrokken. Eigenlijk is de primitiviteit van dit systeem te zot voor woorden. Het loopt per definitie gemiddeld een halve dag achter, tenzij de opschrijfhandeling meermalen per dag uitgevoerd wordt. Wij zien niet in hoe men bij een meng- en vulbedrijf met sterk vlottende voorraden op deze manier betrouwbaar de hulpdiensten in geval van een calamiteit informatie kan geven.

Wij willen dat in de vergunning komt te staan dat de voorraadadministratie van het bedrijf op zo'n manier georganiseerd wordt, dat er een online koppeling met de Brandweer is of binnen een gespecificeerde tijd komt, zodat de Brandweer al kan weten wat erbij het bedrijf ligt voordat de brandweerauto weggrijpt. De huidige generatie brandweerauto's heeft geen elektronica aan boord die dit soort informatie onderweg kan lezen.

Het groepsrisico

De berekening van het groepsrisico roept veel vragen op, omdat de vergunning en de eronder liggende QRA tegenstrijdige aannames gebruiken.

In de vergunning wordt onder "Beoordeling groepsrisico" (blz7) gesproken over een invloedgebied, dat gelijk is aan een cirkel met een straal ter grootte van de maximale effectafstand van 380 m (het eerder genoemde NO₂ – lek scenario). Binnen dit gebied overlijdt statistisch 1% van de aanwezige personen. Dit wordt een ramp genoemd als de uitkomst hiervan meer dan 10 is.

Een cirkel met een straal van 380 m heeft een oppervlakte van ruim 45 hectare.

De QRA rekent (blz. 15) met 70 personen per hectare, een redelijke waarde die goed klopt met de macrocijfers van De Hurk op blz. 4 van de QRA. Volgens deze gegevens zouden er dus in het invloedsgebied 3200 mensen werken, waarvan er 32 doodgaan als ze onbeschermd zouden zijn (maar de meeste zitten binnen). De QRA geeft alleen de uitkomst, niet de berekening. Dezelfde blz 4 van de QRA noemt een aantal naburige bedrijven, waar in totaal zo'n 500 mensen werken (Air Liquide zelf niet meegeteld). Aannemende dat het begrip "naburig bedrijf" samenvalt met het gebied binnen de 380 m – straal (dat staat er niet bij), zou 1% daarvan neerkomen op 5 doden (indien onbeschermd).

De toelichtende tekst bij de vergunning neemt de QRA verkeerd over en spreekt (blz. 7, regel 10 van onderen) over 70 personen binnen het invloedgebied. Dit zal wel een vergissing zijn. Op dezelfde bladzijde 7, regel 7 van onderen, spreekt de toelichtende tekst over 48 personen, die overdag realiter per hectare aanwezig zouden zijn. Het aantal doden zou dan $48 * 45 * 1\% = 22$ zijn, indien onbeschermd. Maar de toelichtende tekst noemt dit voorbehoud niet en lijkt de materie anders te bespreken dan de QRA.

De berekening van het groepsrisico komt op ons uitermate ondoorzichtig en uitermate oncontroleerbaar over.

Overigens wordt beweerd dat in het invloedsgebied alleen maar zelfredzame personen werken. Dit wordt nergens onderbouwd

Uw Raad moet eisen dat de berekening van het groepsrisico op een transparante, correcte manier overgedaan wordt.

Tekstueel

Er staat een storende tekstfout in de toelichtende tekst van de vergunning op blz 20, onder ad 2, regel 13. Daar wil men de gevolgen van de grootschalige hulpverlening bestrijden. Het komt ons voor dat hier een slip of the pen plaatsgevonden heeft.

Afsluitend

Een milieuvergunning kan logischerwijs slechts bepalingen bevatten die zich op het bedrijf richten. De consequenties echter van een incident kunnen zich ver buiten het bedrijfsterrein uitstrekken.

In het modelscenario loopt een NO₂-fles in 2,5 minuten leeg, waardoor binnen ruim 4 minuten concentraties ontstaan waaraan 1% van de onbeschermden sterft. De tijdschaal van incidenten is, met andere woorden, van dien aard dat de hulpdiensten zeker niet op tijd aanwezig zullen zijn. In een brief van de Veiligheidsregio wordt dit ook met evenzoveel woorden gezegd. De gedachte aan de taferelen, die zich kunnen afspelen, stemt niet vrolijk. De toelichting op de vergunning zegt dat Air Liquide de plicht heeft tot risicocommunicatie. Communicatie heeft echter niet alleen een zendende, maar ook een ontvangende kant. Het ware ons welkom als de gemeente een gebiedsgericht veiligheidsbeleid zou ontwikkelen voor industrieterrein De Hurk, en als uw Raad daar iets van zou willen zeggen. Tot nu toe heeft het College van B&W zich doof getoond voor politieke wensen vanuit de gemeenteraad, waarin om een apart rampenbestrijdingsplan voor Air Liquide gevraagd werd.

Eindhoven, 29 augustus 2010.

L.R.G. Versfeld
(Voorzitter WNM)

L.C.H. Eijkelenboom
(Penningmeester WNM)

Bijlage:

Vergunning, afgegeven door de Gemeente Eindhoven aan Air Liquide (2009-020V)